

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.010.02.2017
P/17/041

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/041 - Aktywizacja zawodowa młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Małgorzata Kram, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/111/2017 z 23 maja 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1--2)
Jednostka kontrolowana	Hufiec Pracy 6-10 w Myślenicach, ul. Średniawskiego 32, 32-400 Myślenice (Hufiec)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bożena Batko, Komendant Hufca Pracy (Komendant)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W latach 2014-2016 Hufiec podejmował skuteczne działania w zakresie pozyskiwania uczestników OHP, w pełni realizując plany rekrutacji. Pracownicy Hufca prowadzili nadzór nad przebiegiem procesu nauczania, a także monitorowali losy absolwentów w sposób zgodny ze *Standardami działań opiekuńczo-wychowawczych w OHP* oraz zaleceniami Komendanta Głównego OHP. W Hufcu osiągnięto 100% efektywność na poziomie nauki zawodów³. Hufiec podejmował skuteczne działania w zakresie dostosowania oferty do potrzeb wnioskodawców i pracodawców na lokalnym rynku pracy, m.in. poprzez odpowiednią współpracę z placówkami oświatowymi i jednostkami samorządu terytorialnego.

Wszyscy uczestnicy Hufca mieli zapewnione praktyki w zawodzie, o którego naukę wnioskowali, jednak należy zauważyć, że niewielki stopień uwzględnienia w procesie rekrutacji zawodów deficytowych może ograniczać w przyszłości zatrudnianie absolwentów w wyuczonym zawodzie. Spośród 234 uczestników OHP, przyjętych w latach 2014-2016, aż 182 (77,78%) szkolono w zawodach uznanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myślenicach (PUP) za nadwyżkowe, 31 osób w zawodach zrównoważonych (13,25%), a zaledwie 21 – w zawodach deficytowych (8,97%). Mimo tego odsetek osób pracujących przekraczał 61%. Spośród 251 absolwentów 155 (61,75%) pracowało pół roku po uzyskaniu zawodu⁴, przy czym pracę w wyuczonym zawodzie mogło pochwalić się 75 osób (29,88%). Drugi pomiar został przeprowadzony tylko dla absolwentów z 2015 r. i wykazał, że nieznacznie zmniejszyła się liczba osób pracujących w wyuczonym zawodzie (z 30 do 25), natomiast o 5 osób wzrosła liczba uczestników OHP pracujących w innych zawodach.

Hufiec nie zachował należytej staranności przy sporządzaniu sprawozdań do Małopolskiej Wojewódzkiej Komendy OHP w Krakowie (MWK), dotyczących losów absolwentów, przez co dane zawarte w tych sprawozdaniach nie odzwierciedlały zapisów z ksiąg absolwentów.

¹ Kontrolą objęto lata 2014-2016 oraz 2017 r. do dnia zakończenia kontroli w zakresie osiągniętych efektów.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Nie prowadzono kształcenia na poziomie gimnazjum.

⁴ Wyniki tzw. *pierwszego pomiaru*. Łącznie z osobami pracującymi zagranicą i w innych zawodach niż wyuczony.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dostosowanie oferty Hufca do oczekiwań rynku pracy

Opis stanu
faktycznego

1.1. W latach 2014-2016 liczba uczestników OHP objętych działaniem Hufca wynosiła, odpowiednio, 239, 239 i 228 osób⁵. Hufiec umożliwił im zdobycie zawodu w zasadniczej szkole zawodowej lub poprzez rzemieślniczą naukę zawodu – realizowaną w kontrolowanym okresie przez 13 osób (po 4 osoby w latach 2014-2015 i 5 osób w 2016 r. - tj., odpowiednio, 1,67% oraz 2,19% ogółu uczestników).

Kształcenie realizowano w 17 zawodach (po 14 w poszczególnych latach 2014-2015 oraz 15, w roku 2016). Naukę pobierało 706 uczestników OHP. W 2014 r. wszyscy uczestnicy (68) – zrekrutowani w 14 zawodach – wnioskowali o przyjęcie do nauki zawodów, które znalazły się na liście zawodów uznanych przez PUP za nadwyżkowe (65 osób, tj. 95,59%) lub za zrównoważone (3 osoby, tj. 4,41%). Nikt nie złożył wniosku o naukę w zawodzie deficytowym. W 2015 r. wniosek o naukę w zawodzie deficytowym (fryzjer) złożyło 14 osób (13,86%). Pozostałe osoby wnioskowały o naukę zawodów znajdujących się na liście zawodów nadwyżkowych (74 osoby, tj. 73,27%) lub zrównoważonych (13 osób, tj. 12,87%). W 2016 r. wniosek o naukę w zawodach deficytowych (2) złożyło 7 osób (10,76%), a liczba osób składających wniosek o naukę w zawodach z listy zawodów nadwyżkowych lub zrównoważonych wynosiła, odpowiednio: 43 osoby (66,16%) i 15 osób (23,08%).

(dowód: akta kontroli str. 3, 46-48, 90-92, 172, 221-224)

Efektywność kształcenia na poziomie nauki zawodu wynosiła 100%, tj. wszyscy absolwenci przystąpili do egzaminu na poziomie nauki zawodu i uzyskali uprawnienie nadane, przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną lub przez Małopolską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Krakowie (odpowiednio w kolejnych latach: 54, 101 i 76 uczestników). Szkolenie w Hufcu odbywało się wyłącznie w formie niestacjonarnej.

W okresie objętym kontrolą z kontynuowania nauki zawodu w ramach Hufca zrezygnowało tylko 7 osób. W latach szkolnych 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 *wykruszalność*⁶ uczestników OHP wynosiła, odpowiednio, 1,3%, 2,1% i 0%. Frekwencja na zajęciach szkolnych była nieznacznie niższa niż na zajęciach praktycznych – na których wzrosła z 95% w roku szkolnym 2013/2014 do 96% w latach kolejnych.

Pracownicy Hufca podejmowali skuteczne działania zmierzające do uzyskania dobrych wyników w zakresie utrzymania niskiej *wykruszalności*, wysokiej frekwencji oraz efektywności kształcenia. Prowadzono codzienną pracę wychowawczą, m.in. poprzez rozmowy z uczestnikami, ich rodzicami oraz pracodawcami. Monitorowano prowadzone działania poprzez dokonywanie wpisów w dziennikach wychowawczych, w których odnotowywano m.in. wizytowanie praktyk zawodowych w zakładach pracy, rozmowy z pracodawcami w zakresie frekwencji i dyscypliny pracy, powiadamianie rodziców o nieobecnościach uczniów w szkole.

(dowód: akta kontroli str. 3-4, 90-95, 221-224)

Komendant wyjaśniła, że przyczynami *wykruszalności* było ukończenie 18 roku życia i wyjazd za granicę do pracy, a w dwóch przypadkach zmiana miejsca praktyk lub miejsca zamieszkania (kontynuacja nauki u innego pracodawcy). W celu zapobiegania wzrostowi *wykruszalności* proponowano zmiany formy kształcenia ze szkolnej na pozaszkolną (Rzemieślnicza Nauka Zawodu) lub zmianę miejsca praktyk (pracodawcy), ewentualnie zmianę zawodu. Ponadto na bieżąco wyjaśniano problemy na praktykach poprzez mediacje z pracodawcami w sytuacjach konfliktowych; rozmowy z rodzicami i pedagogami szkolnymi.

(dowód: akta kontroli str. 96, 100)

W Hufcu nie prowadzono sformalizowanego systemu monitorowania, mającego na celu ocenę prawidłowości i skuteczności podejmowanych działań w zakresie zapobiegania *wykruszalności*. Działania realizował wychowawca uczestnika i na bieżąco informował Komendanta. Nie odnotowywano każdego kontaktu telefonicznego i osobistego z uczestnikiem i jego opiekunami/rodzicami, porzeczano na zapisach podsumowania

⁵ Stan na 31 grudnia.

⁶ Stosunek liczby uczestników, którzy zrezygnowali (niezależnie od przyczyny) w ciągu roku szkolnego z kontynuowania nauki w OHP do liczby wszystkich uczestników Hufca w danym roku szkolnym.

uzyskanych rezultatów w Dzienniku Zajęć Wychowawczych. Wśród przeanalizowanych historii 37 uczestników wylosowanych do przeprowadzenia ankiety nie odnotowano sytuacji wymagających podejmowania nadzwyczajnych środków wychowawczych i prowadzenia dodatkowej dokumentacji.

W sprawie monitorowania skuteczności podejmowanych działań Komendant wyjaśniła, że ocena prawidłowości i skuteczności podejmowanych przez wychowawców działań dokonywana była w trakcie prowadzonych przez MWK kontroli zewnętrznych, kompleksowych, problemowych i sprawdzających. Ponadto Komendant prowadzi także kontrole dzienników zajęć wychowawczych i okresowe kontrole dokumentacji wychowawczej.

(dowód: akta kontroli str. 92-101, 221-224)

W przypadku 5 osób, które przerwały naukę zawodu, objętych szczegółowym badaniem, prowadzono rozmowy z uczestnikiem, rodziną, pracodawcą i pedagogiem szkolnym. Najmniejsza liczba odnotowanych kontaktów wynosiła 8, największa – 14. Jako przyczyny rezygnacji wskazano: w dwóch przypadkach – zmianę miejsca zamieszkania, po jednym przypadku – kontynuację nauki w technikum, wyjazd z Polski i rezygnację z nauki. Uczestnika, który zrezygnował z nauki zrekrutowano do uczestnictwa w projekcie *Akcja Aktywizacja* – aktualnie realizowanym w Hufcu. W każdym z ww. przypadków naukę przerwały osoby pełnoletnie.

(dowód: akta kontroli str. 173-177)

1.2. W Hufcu, w latach 2014-2016 zatrudnionych było 6 osób na 6 etatach (6 wychowawców, w tym Komendant opiekujący się jedną z 6 grup wychowawczych prowadzonych w każdym roku szkolnym). Liczba etatów wychowawców była zgodna ze standardami funkcjonowania hufców pracy ustanowionymi przez Komendanta Głównego OHP na podstawie § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy⁷, ponieważ na jeden etat wychowawcy przypadało *co najmniej 30 uczestników dochodzących* (w kontrolowanym okresie na jeden etat wychowawcy przypadało, odpowiednio: 40, 40 i 38 uczestników).

Pośród wychowawców cztery osoby posiadały wyższe wykształcenie pedagogiczne, jedna osoba ukończyła policealne studium nauczycielskie i jedna osoba posiadała wykształcenie średnie licealne oraz ukończony kurs pedagogiczny dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.

Od 25 października 2014 r. do 15 stycznia 2016 r. liczba uczestników OHP przypadających na jednego wychowawcę wzrosła do 48 w roku szkolnym 2014/2015 i w I półroczu roku szkolnego 2015/2016 z uwagi na nieobecność wychowawcy spowodowaną urodzeniem dziecka. Sytuacja ta nie spowodowała perturbacji w działalności Hufca, a w szczególności nie wpłynęła na wzrost *wykruszalności*, przerywanie nauki zawodu, niepełną identyfikację osób wymagających objęcia ich opieką lub niezrealizowanie planów rekrutacji. W okresie tym, nie likwidując grupy uczestników, podzielono nadzór nad jej członkami pomiędzy pozostałych 5 wychowawców, którzy prowadzili wszelkie działania w ich sprawie i dokonywali stosownych adnotacji w dzienniku zajęć wychowawczych.

W związku z urlopem macierzyńskim i wychowawczym nie wnioskowano o zastępstwo, natomiast złożono wnioski o zatrudnienie nowej osoby po otrzymaniu wypowiedzenia od innego wychowawcy. Wakat trwał 2 miesiące (wrzesień, październik 2015 r.). W tym czasie na jednego wychowawcę przypadało 60 osób (od 1 listopada 2015 r. pracę podjął nowy wychowawca).

(dowód: akta kontroli str. 5-7, 90, 221-224)

1.3. Hufiec był jednostką organizacyjną MWK. Jako placówka o charakterze opiekuńczo-wychowawczym zapewniał młodzieży zagrożonej wypadnięciem z systemu edukacji, zamieszkałej w pobliżu jego siedziby, możliwość kształcenia i przygotowania zawodowego oraz opiekę wychowawczą nakierowaną na profilaktykę, socjalizację i resocjalizację. W badanym okresie, w Hufcu nie szacowano liczby młodzieży, która ze względu na kategorię wiekową pozostawała w kręgu ustawowego obowiązku wsparcia przez hufiec

⁷ Dz. U. Nr 155, poz. 920.

pracy. Dane o planowanej liczbie uczestników OHP zawarte były w planach rekrutacji zatwierdzanych corocznie przez MWK. Liczba osób zainteresowanych tą formą opieki pozostawała na podobnym poziomie, a rekrutacja co roku realizowana była w 100%. Nie było dotychczas sytuacji, aby na terenie objętym działaniem Hufca (powiat myślenicki) znajdowały się osoby, kwalifikujące się do objęcia działaniami opiekuńczo-wychowawczymi, które nie zostały zrekrutowane. Informacje o liczbie osób nierealizujących obowiązku szkolnego przysyłała MWK na podstawie danych z Małopolskiego Kuratorium Oświaty w Krakowie i w kontrolowanym okresie dotyczyło to jednej osoby (informacja e-mailem z 7 października 2016 r.).

(dowód: akta kontroli str. 49-80, 90-92, 168-171, 183-188)

Pracownik Hufca wyjaśnił, że skontaktował się niezwłocznie z pracownikiem urzędu gminy i uzyskał informację, że osoba ta wyjechała z matką za granicę. Ponadto, w trakcie niniejszej kontroli, 10 lipca 2017 r. skontaktował się on ze wszystkimi dziewięcioma urzędami gmin powiatu myślenickiego aby zweryfikować posiadane dane co do liczby osób nierealizujących obowiązku szkolnego. W sześciu gminach w badanym okresie nie było takich osób. W jednej – Tokarni – była jedna osoba w 2016 r. (przypadek opisany wyżej), a w dwóch gminach (Raciechowice i Lubień) wykazano 3 osoby. W gminie Lubień wykazano po jednej osobie w 2014 r. i w 2017 r. i urząd gminy posiadał informacje o tym, że osoby te nie mogą kontynuować nauki z uwagi na stan zdrowia. W gminie Raciechowice poinformowano, że Kierownik Ośrodka Szkolenia i Wychowania w Lanckoronie 21 marca 2017 r. przesłał do Urzędu Gminy w Raciechowicach informację o zaprzestaniu kształcenia, ale Urząd nie posiadał innych, aktualnych informacji o losach tego młodocianego. Następnego dnia pracownik Hufca uzyskał w ww. urzędzie informację, że pracownik gminy otrzymał zapewnienie od dyrektora rejonowego gimnazjum dla tego uczestnika, że ma on możliwość powrotu do III klasy i kontynuowania nauki.

(dowód: akta kontroli str. 128-131)

W Hufcu diagnozowano potrzeby objęcia działaniami opiekuńczo-wychowawczymi młodzieży zaniedbanej wychowawczo i wymagającej specjalnej troski, niedostosowanej społecznie, opóźnionej w cyklu kształcenia lub nierealizującej obowiązku szkolnego i obowiązku nauki. Informacje zamieszczano w druku nr 11, przesyłanym corocznie do MWK, wg stanu na 1 października. W 2014 r. ustalono m.in., że na 68 nowoprzyjętych osób 3 pochodziły z rodzin niepełnych, 31 – z rodzin wielodzietnych, 24 – z rodzin dotkniętych bezrobociem, 26 – z rodzin o złej sytuacji materialnej, 3 – z rodzin patologicznych oraz 2 osoby, które weszły w konflikt z prawem przed przyjęciem do Hufca.

W 2015 r. na 101 nowoprzyjętych osób 14 pochodziło z rodzin niepełnych, 67 – z rodzin wielodzietnych, 52 – z rodzin dotkniętych bezrobociem, 57 – z rodzin o złej sytuacji materialnej, 22 – z rodzin patologicznych oraz 18 osób, które weszły w konflikt z prawem przed przyjęciem do Hufca.

W 2016 r. ustalono m.in., że na 65 nowoprzyjętych osób, 8 pochodziło z rodzin niepełnych, 38 – z rodzin wielodzietnych, 30 – z rodzin dotkniętych bezrobociem, 30 – z rodzin o złej sytuacji materialnej, 10 – z rodzin patologicznych oraz 1 osoba, która weszła w konflikt z prawem przed przyjęciem do Hufca.

Takie informacje pozyskiwała także MWK i w razie potrzeby przekazywała do właściwych terytorialnie hufców. MWK przesyłała informację o jednej osobie nierealizującej obowiązku szkolnego do Hufca, który następnie uzyskał informację o jej wyjeździe z Polski.

Hufiec rekrutował uczestników w oparciu o wytyczne wydawane na każdy rok szkolny, stanowiące podstawę planów rekrutacji i poleceń MWK, w których określano liczbę zaplanowanych uczestników. Liczba ta korespondowała z liczbą osób, które ukończyły szkolenie w roku szkolnym poprzedzającym rekrutację. Hufiec informował o możliwości uzyskania zawodu przez młodzież w wieku 15-18 lat na swoich stronach internetowych, lokalnych publikacjach, prezentacjach w szkołach na terenie dziewięciu gmin, w czasie spotkań z nauczycielami w szkołach, pedagogami szkolnymi i uczniami, a także w lokalnych mediach i na targach pracy.

(dowód: akta kontroli str. 8-29, 221-224)

Na każdy badany rok terminowo opracowano plany rekrutacyjne, dotyczące kształcenia wyłącznie w formach niestacjonarnych.

Informacje dotyczące: szczegółowej procedury ubiegania się o przyjęcie do OHP, dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku, a także wskazania osób mogących udzielić bardziej szczegółowych informacji zamieszczono na ulotkach przygotowanych i dostępnych w Hufcu, informacjach w lokalnej prasie i mediach oraz na stronach internetowych MWK. Informacje te zawierały niezbędne dane i kontakt do osób udzielających szczegółowych informacji w rozmowie telefonicznej lub bezpośredniej. Podejmowane działania zapewniły Hufcowi 100% realizację planów rekrutacji w każdym z lat szkolnych objętych kontrolą.

(dowód: akta kontroli str. 45, 122-126, 221-224)

1.4. W badanym okresie Hufiec posiadał pulę kilkudziesięciu pracodawców, z którymi od wielu lat współpracował w zakresie prowadzenia praktycznej nauki zawodu. Ponadto pracodawcy wymieniali się pomiędzy sobą informacjami o możliwości pozyskania ucznia do praktycznej nauki zawodu. W kolejnych latach uczniowie kontynuowali praktyczną naukę zawodu w 2014 r. u 76 pracodawców, w 2015 r. u 86 pracodawców, w 2016 r. u 77 pracodawców. Umowy z pracodawcami zawierane były przez MWK.

Hufiec nie posiadał informacji o przypadkach ewentualnego niewywiązywania się pracodawców z obowiązków wobec uczestników, a w szczególności odnośnie do zapewnienia pomieszczeń socjalnych, opieki lekarskiej i wychowawczej, przeszkolenia BHP oraz zapewnienia odzieży ochronnej i roboczej. Wychowawcy kontaktowali się na bieżąco z pracodawcami, a istotniejsze informacje uzyskane w trakcie takich kontaktów (np. powtarzająca się absencja) odnotowywano w dziennikach zajęć wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 93 do 95, 221-224)

Komendant wyjaśniła, że Hufiec stale współpracuje z ok. 70-80 pracodawcami z rynku lokalnego. W ostatnich latach występowała sytuacja, gdzie pracodawcy deklarowali możliwość przyjęcia większej liczby osób niż było przyjętych uczestników OHP. Wielu pracodawców zatrudniających 1-2 osoby deklaruje chęć przyjęcia kolejnych, mimo że wszyscy uczestnicy Hufca mają już zapewnione miejsca praktyk.

(dowód: akta kontroli str. 221-224)

1.5. W kontrolowanym okresie Hufiec współpracował m.in. z PUP oraz z Małopolską Izbą Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Krakowie (Izba). W przypadku współpracy z PUP pozyskiwano aktualne informacje o stanie bezrobocia na terenie powiatu i o listach zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz udostępniono w siedzibie Hufca tzw. regał informacyjny *Okno na Świat*, gdzie zamieszczano materiały informacyjne promujące nawzajem działania obu instytucji. W przypadku Izby współpracowano w zakresie kształcenia zawodowego, szkolenia, wychowania i zatrudniania młodzieży. Stosowne porozumienie zostało zawarte przez MWK. Pozyskane dane nie wpływały na limity przyjęć uczestników OHP, które ustalane były przez MWK.

W kontrolowanym okresie Hufiec nie występował do Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Krakowie (CEiPM) o przesłanie wyników analizy rynku pracy i rynku usług edukacyjnych na terenie powiatu myślenickiego.

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 36-44, 227)

Komendant wyjaśniła, że o ile jej wiadomo CEiPM nie przygotowywało takich analiz natomiast Hufiec ściśle współpracował z Młodzieżowym Centrum Kariery w Myślenicach. Jednostka ta ma dobre rozeznanie o lokalnym rynku pracy i rynku usług edukacyjnych i takie materiały przekazuje do Hufca na bieżąco w trybie roboczym. Z uwagi na dobrą współpracę z MCK i PUP nie było potrzeby wnioskowania o wykonanie analiz przez CEiPM.

(dowód: akta kontroli str. 227-230)

1.6. W badanym okresie Hufiec współpracował ze Starostwem Powiatowym w Myślenicach na podstawie stosownych porozumień zawartych przez MWK. Współpraca polegała na dofinansowywaniu przez powiat myślenicki wydarzeń organizowanych przez Hufiec. Współpracowano także ze szkołami mieszczącymi się na terenie całego powiatu, natomiast z informacji udzielonych przez gminy wynika, że przeważnie nie nawiązywały one formalnej współpracy z Hufcem.

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 36-44, 240-267)

1.7. W latach 2014-2016, w Hufcu sporządzano corocznie plany pracy dydaktyczno-wychowawczej wraz z diagnozą potrzeb młodzieży w środowisku lokalnym. Diagnoza

zawierała w szczególności poznawanie uczestników poprzez analizę dokumentacji, w szczególności ankietę uczestnika, obserwację, rozmowy wychowawcze, wywiady z rodzicami, pedagogami i pracodawcami dot. zainteresowań uczestnika, jego zachowania, przebiegu edukacji, ew. problemów w nauce i zachowaniu, ew. nadzoru kuratorskiego, a także rozpoznanie sytuacji materialno-bytowej.

W latach 2014-2016 kształceniem objęto łącznie: 48 uczestników w zawodach deficytowych (7%) i 551 uczestników w zawodach nadwyżkowych (78%), z tego, odpowiednio, w 2014 r. 1 osoba w zawodzie deficytowym (piekarz) i 221 osób w zawodach nadwyżkowych, w 2015 r. 26 osób w zawodach deficytowych (fryzjer, blacharz samochodowy) i 162 osoby w zawodach nadwyżkowych, w 2016 r. 21 osób w zawodach deficytowych (lakiernik, monter zabudowy i robót wykończeniowych) i 168 osób w zawodach nadwyżkowych. Pozostałe osoby kształcono w zawodach zrównoważonych (m.in.: fryzjer, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, stolarz, blacharz samochodowy).

(dowód: akta kontroli str. 46-48, 90, 144-157, 221-224)

Komendant wyjaśniła, że rekrutacja prowadzona była zgodnie z wnioskiem uczestnika, który deklarował chęć nauki konkretnego zawodu. Hufiec poszukiwał miejsca u pracodawcy dla zawodu wskazanego przez uczestnika. Hufiec nie posiadał limitów w podziale na zawody, tylko limit liczby uczestników, których miał przyjąć na dany rok. W badanym okresie nie było sytuacji aby dla uczestnika deklarującego chęć nauki w danym zawodzie nie znalazło się miejsce u pracodawcy współpracującego z Hufcem. Zdaniem Komendant kategoryzacja zawodów nadwyżkowych i deficytowych nie była skorelowana z cyklem szkoleniowym i dlatego zawód nadwyżkowy w jednym roku w kolejnych latach znajduje się w grupie zrównoważonych lub wręcz zawodów deficytowych (w powiecie myślenickim dotyczyło to np. zawodów: fryzjer, piekarz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie). Ponadto podała, że nawet w zawodach ocenionych jako nadwyżkowe w powiecie myślenickim jest ogromny popyt na takich pracowników i Hufiec miał oferty od pracodawców, chcących przyjąć uczniów na praktykę w takich zawodach.

(dowód: akta kontroli str. 225-226)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Działalność Hufca w zakresie prowadzenia rekrutacji oraz promocji działań była skuteczna. Prowadzona współpraca z lokalnymi instytucjami rynku pracy, samorządami terytorialnymi, a przede wszystkim z cechem rzemiosł i pracodawcami, skutkowała dostosowaniem oferty do potrzeb wnioskodawców i pracodawców na lokalnym rynku pracy. W niewielkim stopniu uwzględniano w procesie rekrutacji zawody deficytowe, co może ograniczać w przyszłości zatrudnianie absolwentów w wyuczonym zawodzie.

2. Przygotowanie zawodowe i zatrudnienie absolwentów OHP na otwartym rynku pracy

Opis stanu
faktycznego

2.1. Hufiec w 100% zrealizował plany rekrutacji w każdym z lat szkolnych objętych kontrolą.

(dowód: akta kontroli str. 122-126, 221-224)

Składy komisji rekrutacyjnych, powoływane przez Komendanta, w każdym przypadku odpowiadały wytycznym określonym przez Komendanta Głównego OHP i zostały zaakceptowane przez Wojewódzkiego Komendanta OHP. W skład komisji oprócz pracowników Hufca wchodził: doradca zawodowy z Młodzieżowego Centrum Kariery w Myślenicach; przedstawiciel pracodawców, przedstawiciel MGOPS w Myślenicach; radny powiatu, przedstawiciel prasy lokalnej (redaktor Gazety Myślenickiej), pedagog z Zespołu Szkół Techniczno-Ekonomicznych w Myślenicach.

(dowód: akta kontroli str. 34-35, 221-224)

2.2. W badanym okresie kwalifikacje i dobór kandydatów do Hufca realizowane było stosownie do wytycznych określonych przez Komendanta Głównego OHP na podstawie limitów przyjęć określonych przez MWK. Analiza dokumentacji 18 uczestników (po 6 z każdego z lat szkolnych: 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017) wykazała, że w teczkach każdego z nich znajdował się komplet wymaganej dokumentacji, w tym kwestionariusz osobowy, zgoda opiekunów prawnych/rodziców na zawarcie umowy przez młodocianego,

podanie ze wskazaniem zawodu w jakim uczestnik zamierzał się szkolić, zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania zawodu. W czasie kontroli nie można było stwierdzić, czy w momencie rozpatrywania podania o przyjęcie Komisja Rekrutacyjna dysponowała kompletem dokumentów, ponieważ w protokołach z posiedzeń Komisji odnotowywano wyłącznie liczbę rozpatrzonych podań, bez wskazania, kiedy i czyje podanie było rozpatrzone.

(dowód: akta kontroli str. 45, 90, 81-84, 132-143)

Troje spośród 18 uczestników, których dokumentację przeanalizowano, zmieniło pracodawcę w trakcie uczestnictwa w OHP. W każdym przypadku zmiana pracodawcy nie skutkowałą zmianą zawodu i odbyła się za porozumieniem stron.

(dowód: akta kontroli str. 81-84)

Komendant wyjaśniła, że uczestnicy wnioskowali o szkolenie w konkretnym, wybranym przez siebie zawodzie, a nawet wskazywali pracodawcę, u którego zamierzali realizować praktykę. Wszyscy uczestnicy w Hufcu byli absolwentami gimnazjum, w którym były realizowane spotkania z doradcą zawodowym i profilowanie predyspozycji. Takie spotkania dla gimnazjalistów realizowane były także w Młodzieżowym Centrum Kariery. Ponadto oświadczyła, że w przypadku gdyby ktoś zgłosił takie zapotrzebowanie zorganizowano by spotkanie z doradcą zawodowym lub pedagogiem.

(dowód: akta kontroli str. 225-226)

2.3. W Hufcu monitorowano losy absolwentów wg *Standardów działań opiekuńczo-wychowawczych w OHP* określonych przez Komendanta Głównego OHP, ale w kontrolowanym okresie drugi pomiar został przeprowadzony tylko dla absolwentów z 2015 r. i wykazał, że 25 osób pracuje w wyuczonym zawodzie, a 19 – w innym zawodzie. Pozostałe dane liczbowe nie zmieniły się podczas drugiego pomiaru. Kolejny pomiar został zaplanowany na sierpień/wrzesień 2017 r.

Informacje o losach absolwentów pozyskiwano drogą telefoniczną, odnotowując dane w księdze absolwentów, i sporządzano raport z analizy losów absolwentów.

W 2014 r. szkolenie ukończyło 54 absolwentów. W czasie pomiaru: 14z nich wykonywało pracę zgodną z wykształceniem (26%), 12 wykonywało inną pracę (22,22%), 10 przebywało poza granicami Polski (18,52%), 4 kontynuowało naukę w innych placówkach - technikach (7,41%), 5 nie pracowało (9,26% - w Hufcu brak było informacji, czy zostali zarejestrowani jako osoby bezrobotne); z 8 nie udało się nawiązać kontaktu (14,81%), 1 przebywał na rencie socjalnej (1,85%). W 2014 r. zrealizowano tylko jeden pomiar – zgodnie z otrzymanym ówczesznie formularzem.

W 2015 r. szkolenie ukończyło 101 absolwentów. W czasie pierwszego pomiaru (grudzień 2015 r.): 30 z nich wykonywało pracę zgodną z wykształceniem (29,72%), 14 wykonywało inną pracę (13,86%), 21 przebywało poza granicami Polski (20,79%), 15 kontynuowało naukę w innych placówkach - technikach (14,85%), 3 nie pracowało (2,97% - w Hufcu brak było informacji, czy zostały zarejestrowane jako osoby bezrobotne), z 17 nie udało się nawiązać kontaktu (16,83%), 1 przebywał na rencie zdrowotnej (0,99%). W czasie drugiego pomiaru (sierpień 2016 r.): 25 z nich wykonywało pracę zgodną z wykształceniem (24,75%), 19 wykonywało inną pracę (18,81%), 21 przebywało poza granicami Polski (20,79%), 15 kontynuowało naukę w innych placówkach - technikach (14,85%), 3 nie pracowało (2,97% - w Hufcu brak było informacji, czy zostały zarejestrowane jako osoby bezrobotne), z 17 nie udało się nawiązać kontaktu (16,83%), 1 przebywał na rencie zdrowotnej (0,99%). W 2016 r. szkolenie ukończyło 76 absolwentów. W czasie pierwszego pomiaru (grudzień 2016 r.): 31 z nich wykonywało pracę zgodną z wykształceniem (40,79%), 11 wykonywało inną pracę (14,47%), 12 przebywało poza granicami Polski (11,88%), 8 kontynuowało naukę w innych placówkach - technikach (7,92%), 1 nie pracowała (1,32%, w Hufcu brak informacji, czy została zarejestrowana jako osoba bezrobotna), z 11 nie udało się nawiązać kontaktu (14,47%), 1 przebywał na rencie zdrowotnej (1,32%). Drugi pomiar zaplanowano na sierpień 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 49-80, 220-224)

Komendant wyjaśniła, że pomiary absolwentów z 2014 roku były dokonywane, a zapis odnośnie do statusu absolwenta podano tylko jeden raz, ze względu na obowiązujący układ

rubryk w drukach „Księgi Absolwenta” w roku 2014 (tylko jedna rubryka przeznaczona była na wpis co do statusu danego absolwenta). Z większością absolwentów 2014 r. kontaktowaliśmy się telefonicznie jeszcze co najmniej jeden raz (czasami absolwenci odwiedzali nas w siedzibie Hufca). Jednakże nie dokonywaliśmy dodatkowych zapisów, ponieważ posiadaliśmy wiedzę, iż status absolwenta nie uległ zmianie. Dopiero od roku 2015 otrzymaliśmy wyraźną instrukcję, co do zapisów II i III pomiaru w „Księgach Absolwenta”, gdzie należało uzupełniać trzy rubryki w kolejnych pomiarach, nawet gdy status absolwenta się nie zmienił.

(dowód: akta kontroli str. 238-239)

Nie stwierdzono przypadku, żeby absolwent został osobą trwale bezrobotną. Informacje zbierane były drogą telefoniczną lub poprzez informacje od rodzin i znajomych (np. poprzez rodzeństwo i kolegów/sąsiadów rejestrujących się w Hufcu jako uczestnicy). W przypadku, gdy telefon nie odpowiadał zamieszczano adnotację *brak kontaktu*; nie podejmowano działań zmierzających do kontaktu listownego bądź osobistego z absolwentem. Wśród osób opisanych jako *niepracujące* co szósta osoba to osoba opiekująca się własnymi, małymi dziećmi.

(dowód: akta kontroli str. 49-80, 220-224)

Wychowawca w Hufcu wyjaśniła, że w przypadku zagrożenia rezygnacją z kontynuacji nauki (np. niższa frekwencja) prowadziła rozmowy dyscyplinujące z uczniami, będąc w kontakcie z rodzicami/opiekunami i pracodawcami. Podejmowane działania wystarczająco motywowały do poprawy zachowania.

(dowód: akta kontroli str. 127)

W sprawie wybranych do analizy 30 absolwentów i siedmiu uczestników⁸, którzy zaprzestali nauki w Hufcu, zasięgnięto informacji o ich losach w ZUS i PUP. Stwierdzono, że na 37 osób 19 zostało zatrudnionych i nadal pracuje, w przypadku 16 osób ZUS nie posiada żadnych danych o ich aktualnym zatrudnieniu, a dwie osoby pobierają stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych (jedna w MWK, a jedna w PUP). ZUS nie posiadał danych, w jakim zawodzie zatrudnione były te osoby. Odnotowano jedynie fakt zawarcia umowy o pracę i pracodawcę, a w przypadku 33 osób, dodatkowo, fakt zatrudnienia ich jako pracownika młodocianego.

PUP poinformował, że od 1 stycznia 2014 r. do 10 lipca 2017 r. na 37 osób: 17 nie figurowało w ewidencji bezrobotnych, jedna została uznana za długotrwale bezrobotną od 4 września 2016 r., a pozostałe 19 okresowo figurowały w ewidencji bezrobotnych PUP.

(dowód: akta kontroli str. 85-89, 196-220, 227-231)

Z informacji udzielonych przez urzędy gmin, na których terenie zamieszkiwały ww. osoby wynikało, że rodziny 4 uczestników OHP korzystały w badanym okresie ze świadczeń pomocy społecznej. Po odbyciu nauki w Hufcu jeden uczestnik OHP znalazł stałe zatrudnienie (aktualnie pracuje), drugi jest na stażu w MWK, a o losach pozostałych dwóch nic nie wiadomo.

(dowód: akta kontroli str. 212, 232-250, 240-267)

W badanym okresie Hufiec był pięciokrotnie kontrolowany przez MWK. Zalecenia lub rekomendacje wydane w wyniku tych kontroli dotyczyły zwiększenia liczby uczestników na zajęciach wychowawczych, uzupełnienia wpisów w dokumentacji, dokonywania zapisów w dziennikach zajęć (w dedykowanych rubrykach), potwierdzenia za zgodność kopii dokumentów zamieszczanych w teczkach, uszczegółowienia i rozszerzenia zapisów w arkuszach obserwacji. Zalecenia zostały wykonane, o czym Komendant poinformowała MWK. Wykonanie zaleceń potwierdziła kontrola sprawdzająca, przeprowadzona przez MWK w grudniu 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 158-167)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nienależytej rzetelności w trakcie sporządzania raportów za

⁸ Do ww. 37 osób wysłano ankiety.

lata 2014-2016, dotyczących losów absolwentów. Dane ujęte w raportach przekazanych do MWK nie odzwierciedlały danych odnotowanych w skontrolowanych księgach absolwentów.
(dowód: akta kontroli str. 49-80, 220-224)

Zgodnie z wytycznymi Komendy Głównej OHP⁹ jednym z dokumentów źródłowych, w których jednostki OHP potwierdzają wartości wskaźników są dokumenty prowadzone przez jednostki organizacyjne OHP, tj. *Księga absolwentów OHP*.
(dowód: akta kontroli str. 269-270)

Komendant wyjaśniła m.in.: *Dane liczbowe (raport z analizy losów absolwentów OHP) były sporządzane na datę wymaganą przez MWK, na podstawie częściowych danych z grup wychowawczych aktualnych na tamten dzień. W księgach absolwentów zamieszczane są dane po weryfikacji przez pracownika odpowiedzialnego za zapisy i były one uzupełniane przez kolejne lata. Sprawozdania były wymagane na dany dzień i nie przewidywano ich korekty. Dane zamieszczone w księgach zostały zweryfikowane telefonicznie przez pracownika i odzwierciedlają stan aktualny. Po uzyskaniu kolejnych danych zapisy w księgach absolwentów są uzupełniane i korygowane na bieżąco. Dlatego część danych pochodzących z ksiąg się różni od wartości wskazanych w sprawozdaniu rocznym podawanym jako załącznik do druku 27 (sporządzanym na koniec grudnia danego roku kalendarzowego). Np. wcześniej nie można było skontaktować się z absolwentem, a w kolejnych miesiącach ten kontakt uzyskano poprzez znajomych, rodzinę, czy rówieśników, lub np. absolwent liczony jako nieposiadający zatrudnienia uzyskał zatrudnienie w kolejnym miesiącu, bądź wyjechał za granicę i takie dane zostały naniesione.*
(dowód: akta kontroli str. 238)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W kontrolowanym okresie w Hufcu nie dokonywano zmian w kierunkach kształcenia młodzieży, mimo że większość osób (78%) kształcono w zawodach wykazywanych w powiecie myślenickim jako nadwyżkowe. Zdaniem NIK może to ograniczać możliwość znalezienia i utrzymania pracy w wyuczonym zawodzie lub prowadzenia w nim własnej działalności. Badanie losów absolwentów wykazało, że na 231 osób tylko 75 (32,47%) pracuje w wyuczonym zawodzie. Co prawda kontrola wykazała, że Hufiec każdorazowo dysponował aktualnym wykazem zawodów deficytowych z PUP, ale w procesie rekrutacji kierował się limitem przyjęć, a kierunek szkolenia wskazywali potencjalni uczestnicy. W świetle § 3 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie sposobu organizacji uzupełniania wykształcenia ogólnego młodzieży w OHP oraz zdobywania przez nią kwalifikacji zawodowych¹⁰, kształcenie uczestników OHP jest realizowane z uwzględnieniem szans na uzyskanie zatrudnienia po ukończeniu kształcenia i dostępnej oferty kształcenia. Hufiec, zgodnie z § 3 ust. 1 tego rozporządzenia, realizował kształcenie uczestników OHP respektując ich indywidualne potrzeby i możliwości poprzez akceptację zgłoszonych we wnioskach kierunków szkolenia (zawodów), mimo że większość z nich znajdowała się w wykazach zawodów nadwyżkowych. Wydaje się, że dobrą praktyką byłoby podjęcie działań zmierzających do rozpropagowania wśród potencjalnych uczestników Hufca informacji o zaletach kształcenia się w zawodach deficytowych.

Ocena częściowa

W badanym okresie Hufiec poprawnie kwalifikował uczestników w oparciu o wytyczne i procedury określone przez komendantów: Głównego i Wojewódzkiego OHP. W wyniku podejmowanych działań zrealizowano w 100% plany rekrutacyjne. Hufiec monitorował również losy absolwentów zarówno w zakresie trwałości zatrudnienia jak i jego zgodności z nabytymi kwalifikacjami.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnosi o zapewnienie sporządzania raportów odzwierciedlających dane znajdujące się w dokumentacji Hufca.

⁹ Wytyczne do organizacji i nadzoru procesu edukacji w OHP, w latach szkolnych 2015/2016 oraz 2016/2017.

¹⁰ Dz. U. Nr 262, poz. 2604.

¹¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 28 sierpnia 2017 r.

Kontroler

Małgorzata Kram
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
Wicedyrektor